

С В Е Т И Н И К О Л А Ј О Х Р И Д С К И И Ж И Ч К И

Омилије - Јеванђеље о Страшном Суду

Они који су бројем бројали и рачуном рачунали, тврде да на земљи има једна и по милијарда живих људи. Од ових милијарду и по живих људи ниједан једини вам не зна, по својој памети, рећи шта ће бити са светом на крају времена, и шта ће бити с нама после смрти. И све оне многе милијарде и милијарде људских бића, која су живела пре нас на земљи, нису знала ништа, по својој памети, одређено и сигурно рећи ма шта о крају света и о ономе што нас чека после смрти - ма шта, што би ми могли умом и срцем и душом усвојити као истину. Живот наш је кратак и броји се данима, а време је дуго и броји се стотинама и хиљадама година. Ко се од нас може пружити из своје тескобе до на крајеве времена и видети последње догађаје и саопштити нам и рећи: то и то ће се догодити на последњој ивици времена, то и то са светом, а то и то са вама људима? Нико. Ваистину нико од свих живих људи, осим онога ко би нас уверио, да је он ушао у ум Створитеља света и људи и видео цео план стварања, и да је био жив и свестан пре почетка света, као и да може да види јасно крај времена и све оне догађаје, које ће обележити тај крај. Има ли таквога човека међу милијарду и по сада живећих људи? И је ли га било од почетка света до сада? Не, нити има, нити га је било. Било је видовитих људи и пророка, који су, не по својој памети, но по Божјем откровењу, изrekli понешто, понешто, кратко и испрекидано, о ономе што ће на крају бити, и не толико с намером да опишу тачно крај света, колико да својим виђењима, по пропису Божјем опомену људе, да се врате са пута безакоња, да се покају, и да више мисле о ономе судбоносном што ће доћи, него ли о ситноме и пролазноме што им као облак заклања огњевити и страшни догађај, којим ће се завршити и сав живот људски на земљи, и постојање света, и ток звезда, и дани и ноћи, и све што се пружа у пространству, и све што бива у времену. Само Један Једини казао нам је јасно и одређено у главном о свему ономе, што се има догодити на крају времена. То је Господ Исус Христос. Ма ко да је рекао оно што је Он рекао о крају света, ми му не би веровали, ма он био и највећи мудрац светски. Ако би говорио по својој људској памети, а не по доказаном откровењу Божјем, ми му не би веровали. Јер људска памет и људска логика, ма колико велике биле, сувише су мајушне, да могу досегнути до почетка и до краја света. Но узалуд сва наша памет где треба виђење. Нама треба видовит човек, који види - и то види јасно као што ми видимо сунце - сав свет кроз од почетка до краја, и сам почетак и крај. Такав је само један био. И то је Господ Исус Христос. Њему јединоме ми можемо и морамо веровати, кад нам каже шта ће се десити на послетку. Јер све што је Он прорекао, догодило се; догодило се све што је прорекао и појединим личностима као Петру и Јуди и осталим апостолима; и појединим народима као Јеврејима; и појединим местима као Јерусалиму, Капернауму, Витсаиди и Хоразину; и Цркви Божјој - на Његовој крви заснованој. Још само нису се испунила Његова пророчанства о догађајима пред сам крај света и пророчанство о

самом крају света и о Страшном Суду. Но ко има очи да види, може јасно да види, да су у свету већ у наше време отпочели они догађаји, који су од Њега предсказани као знамења блиског краја света. Нису ли се јавили многи усрећитељи људи, који желе да замене собом Христа и својом науком науку Христову? Није ли устао народ на народ и царство на царство? Не дрхти ли земља, као и наша срца, од многих ратова и револуција по целој нашој планети? Не издају ли многи Христа, и не беже ли многи од Његове Цркве? Није ли се умножило безакоње, и није ли љубав многих охладнела? Није ли проповедано већ Јеванђеље Царства Христова по свему свету за сведочанство свима народима (Матеј 24, 3-14)?

Истина је, да још није дошло оно што је најгоре, но оно долази незадржано и журно. Истина је, да се још није јавио антихрист, но његови пророци и претече ходе већ по свима народима. Истина је, да још није дошао врхунац невоље, какве није било од постања света, нити ропац неиздржљиви, но тај врхунац помаља се већ на видику пред очима свију духовних људи, који чекају долазак Господа. Истина је, да још сунце није помрчало, нити је месец изгубио светлост своју, нити су звезде с неба спале, но када се то буде десило, онда нити ће се о томе више моћи писати ни говорити. Људска срца биће испуњена страхом и трепетом, људски језик ће се замрзнати, и људске очи пиљиће у страховиту таму, у земљу без дана и у небо без звезда. Наједанпут у тој тами појавиће се знак од севера до југа таквим сјајем, каквим никад сунце над нашим главама није могло блеснути. И тад ће угледати сви људи на земљи Господа Исуса Христа где иде на облацима небеским са силом и славом великом. И затрубиће војске ангелске, и сабраће се пред Њим сви народи земни, затрубиће на збор, какав није био од почетка света, и на Суд, који се понавља.

Но о свима овим знацима и догађајима, који ће се збити пред крај света и на крају времена, говори се на другом месту у Светом Јеванђељу. Данашње Јеванђеље, пак, описује нам последњи обрачун између времена и вечности, између Неба и земље, између Бога и људи. Описује нам Страшни Суд и ток његов, Дан гнева Господњег (Софоније 2, 2). Описује нам онај страховити тренутак - најрадоснији за праведнике - кад милост Божја буде уступила реч правди Божјој. Кад буде било доцкан за добра дела, и доцкан за кајање! Кад јаук неће више налазити одзива, и кад сузе неће више капати на руке Ангела. „А кад дође Син Човечји у слави Својој и сви свети Ангели с Њиме, онда ће сести на Престолу славе Своје.“ Као што се у причи о блудном сину Бог назива човеком, тако се и овде Христос назива Сином Човечјим. То је Он, и нико други до Он. Када Он дође по други пут у свет, Он неће више доћи нечујно и у понижењу, као што је дошао први пут, него јавно и у слави великој. Под том славом разуме се прво она слава, коју је Христос имао у вечности пре почетка света (Јован 17, 5), а друго слава Победиоца над Сатаном, над старим светом и смрћу. Но Он не долази сам, но са свима светим Ангелима, којих је број бесконачан; а долази с њима зато што су и они, као слуге Његове и војници, учествовали, како у борби против зла, тако и у победи над злом. Његова је радост, да и славу Своју подели с њима. А да би се показала узвишеност овога догађаја нарочито се наглашава, да ће са Господом доћи сви Ангели. Нигде се ниједан догађај више не спомиње, при коме учествују сви Божји Ангели. Увек су се они појављивали у мањем или већем броју, но на Страшном Суду сви ће се они појавити окупљени око Цара славе. Престо славе гледали су многи ранији и доцнији тајновидци (Исаија 6, 1; Данило 7, 9; Откровење 4, 2; 20, 4). Под тим Престолом разумеју се силе Небеске, на којима седи Господ. То је Престо славе и победе, на коме седи Отац Небесни, и на који је сео и Христос Господ после победе (Откровење 3, 21). О, како ће бити величанствен долазак Господа и с како чудним и страшним појавама скопчан! Видовити пророк Исаија прориче: „Гле, Господ ће доћи с огњем, и кола ће му бити као ветар“ (Исаија 66, 15); Данило гледа при том доласку где „река огњена излазаше и тецијаше испред Њега, хиљаде хиљада служачу Му, и десет хиљада по десет хиљада стајаху пред Њим; Суд отпоче, и књиге се отворише“ (Данило 7, 10). А када Господ дође у слави и седне на Престо, тада ће се „сабрати пред Њим сви народи, и разлучиће их између Себе као пастир што разлучује овце од јараца. И поставиће овце с десне стране, а јарце с леве.“

Многе Свете Оце занимало је питање, на ком ће месту Христос судити народима. Па, позивајући се на пророка Јоила, изражавали су се да ће Суд бити у долини Јосафатовој, тамо где је негда цар Јосафат, без борбе и оружја победио Моавићане и Амонићане тако, да ни један једини непријатељ није жив измакао (2. Дневника, глава 20). А пророк Јоил говори: „нека се подигну и дођу народи у долину Јосафатову, јер ћу онде сести да судим свима народима унаоколо...“ (Јоил 3, 12). Можда ће се над том долином извијати престо Цара славе; но нема те долине на земљи, где се могу скупити сви народи и сви људи, живи и мртви, од постања до краја света, милијарде и милијарде и милијарде. Сва површина земље, заједно са свима морима, не би била довољна, да на њој стану, човек уз човека, сва људска бића, што су

икад живела на земљи. Јер да је то само збор душа, онда би се могло и разумети, да се све могу сместити у Јосафатову долину, али пошто ће то бити људи у телима - јер ће и мртви устати у телима - то треба пророчке речи разумети у преносном смислу. Јосафатова долина је цела земља, од истока до запада; па као што је негда Бог у Јосафатовој долини показао Своју моћ и суд, тако ће у Последњи Дан показати Он исту таку моћ и суд над целим људским родом.

„И разлучиће их између себе.“ У једном тренућу ока сви сакупљени људи биће разлучени на две стране, на лево и на десно, као магнетском неоодољивом силом. Тако да нико од оних што припадају левој страни неће моћи кренути на десно, нити ће ико од оних што припадају десној страни моћи кренути на лево. Као кад пастир викне, и овце иду на једну страну, а козе на другу.

„Тада ће рећи Цар онима што Му стоје с десне стране: **‘Ходите благословени Оца Мојега; примите Царство које вам је приправљено од постања света.’**“ У почетку Христос назива Себе Сином Човечјим, то јест Сином Божјим, а овде Он назива Себе Царем. Јер Њему се даде Царство и сила и слава. „**Ходите благословени Оца Мојега.**“ Благо онима које Христос назове благословенима! Јер благослов Божји садржи у себи сва блага и све радости и милине Небеске. Зашто Господ не каже: **благословени Моји**, него **благословени Оца Мојега**? Јер Он је једини Син Божји, Јединородни и нестворени, од вечности у вечност, а праведници су по благослову Божјем усиновљени и тако постали као браћа Христова. Господ призива праведнике да приме Царство, које је за њих **приправљено од постања света**. То значи да је Бог још пре створења човека приправио Царство за човека. Пре него је саздао Адама, све је већ било приготовљено за његов рајски живот. Једно цело Царство блистало се у сјају, и само је чекало Цара. Тада је Бог увео Адама у то Царство, и Царство је било потпуно. Тако и за све праведнике Бог је припреторио од почетка Царство, које само чека на своје царе, на челу којих ће стајати Сам Цар Христос.

Призвавши праведнике у Царство, Судија одмах објашњава, зашто им даје Царство: Јер **„огладнех, и дасте Ми да једем; ожеднех, и напојисте Ме; гост бејах, и примисте Ме; го бејах, и оденусте Ме; болестан бејах, и обиђосте Ме; у тамници бејах, и дођосте к Мени.“** На ово дивно објашњење праведници са снебивањем и кротошћу питају Цара, када Га то они видеше гладна и жедна и гола и болесна, и када Му то они све учинише? Нашто Цар опет дивно одговара: **„Заиста вам кажем: ‘Кад учинисте једноме од ове Моје најмање браће, Мени учинисте.’“**

У овоме целом објашњењу има два смисла, један спољашњи, а други унутрашњи. Спољашњи смисао јасан је свакоме. Ко нахрани гладна човека, нахранио је Господа. Ко напоји жедна, напојио је Господа. Ко одене гола, оденуо је Господа. Ко прими странца као госта, примио је Господа. Ко обиђе болесна и невољна или сужња у тамници, обишао је Господа. Јер је речено и у Старом Завету: „Господу позајима ко поклања сиромашу, и платиће му (Господ) за добро његово (Приче Соломонове 19, 17). Јер кроз оне који ишту помоћи наше, Господ куша срца наша. Бог ништа не потребује за Себе од нас; Њему ништа не треба. Не може бити гладан Онај Који је створио хлеб; нити жедан Онај Који је створио воду; нити го Онај Који је оденуо сва створења Своја; нити болестан Онај Који је извор здравља; нити сужањ Онај Који је Господ над господарима. Но Он тражи од нас милостињу, да би кроз то омекшао и облагородио срца наша. Бог може по свемоћи Својој одједном учинити све људе богатим и ситим и одевеним и задовољним. Но Он попушта глад, и жеђ, и болест, и муку, и сиротињу на људе из два разлога: прво, да би они што све то трпе, кроз трпљење омекшали и облагородили срца своја и сетили се Бога, и припали к Њему с вером и молитвом; а друго, да би они што не трпе, богати и сити, одевени и здрави, моћни и слободни, видели беду човека и милостињом омекшали и облагородили срца своја; и да би у туђем страдању осетили своје страдање, у туђем понижењу своје понижење, те тако разумели братство и јединство свих људи на земљи кроз живог Бога, Творца и Промислитеља свих и свега на земљи. Милости хоће од нас Господ, милости изнад свега другог. Јер Он зна, да је милост пут и метод враћања човека вери у Бога, нади у Бога, и љубави према Богу. Ово је спољашњи смисао. А унутрашњи смисао односи се на Христа у нама самима. У свакој светлој мисли ума нашег, у сваком племенитом осећају срца нашег, и у свакој благородној тежњи душе наше ка остварењу добра пројављује се Христос у нама силом Духа Светога. Све те светле мисли, племените осећаје и благородне тежње Он назива малом или најмањом браћом Својом. Он их тако назива, зато што су они у нама у незнатној мањини према огромном пољу светског талогa и зла у нама. Ако ум наш гладни за Богом, и ми га нахранимо, нахранили смо Христа у себи; ако ли је срце наше голо од сваке доброте и племенитости Божје, и ми га оденемо, оденули смо Христа у себи; ако ли је душа наша болесна и у тамници нашег злог бића, наших злих дела, и ми је се сетимо и обиђемо, обишли смо Христа у

себи. Једном речју, ако онај други човек у нама, који је негда заузимао првенство и који представља праведника, потиштен и понижен од злог човека у нама, или грешника, и ми му дамо заштите, заштитили смо Христа у себи. Мален је премален тај праведник у нама, голем је преголем тај грешник у нама. Но онај праведник у нама јесте малени брат Христов, а овај грешник у нама јесте голијатски противник Христов. Ако, дакле, заштитимо праведника у себи, ако му дамо слободу, ако га ојачамо и изведемо на светлост, ако га уздигнемо изнад грешника, тако да он завлада потпуно над грешником; да би могли рећи као апостол Павле: „Не живим ја, него Христос живи у мени“, онда ћемо и ми бити названи благословеним, и чућемо речи Цара на Страшном Суду: **„Ходите, примите Царство, које вам је приправљено од постања света.“** А онима с леве стране рећи ће Судија: **„Идите од Мене проклети у огањ вечни приправљен ђаволу и ангелима његовим.“** Страхovit Суд, али праведан Суд! Докле Цар призива праведне к Себи и даје им Царство, дотле грешне тера од Себе и шаље их у огањ вечни, у грозно друштво ђавола и његових слугу. („Ако икад дође крај вечної муци, то следује, да ће и вечном животу доћи крај. Но како се ово не може ни помислити у погледу вечног живота, то како се може помишљати о крају вечног мучења?“ Василије Велики: Слово 14, о Страшном Суду)

Врло је важно то што Господ не каже, да је за грешне приправљен огањ вечни од постања света, као што је казао праведним, да је за њих Царство приправљено од постања света. Шта ово значи? Сасвим је јасно, да је Бог приправио огањ вечни само за ђавола и његове ангеле, а да је за све људе приправио Царство од постања света. „Јер Бог хоће да се сви људи спасу“ (1. Тимотеју 2, 4; сравни Матеј 18, 14; Јован 3, 16; 2. Петрова 3, 9; Исаја 45, 22), и да ниједан не погине. Према томе, Бог није одредио људе за погибао, него за спасење, нити им је наменио унапред огањ ђаволски, него Царство Своје и само Царство Своје.

Јасно је из овога да погрешно мисле они, који говоре за грешника: суђено му је да буде грешник! Јер ако му је суђено да буде грешник, то му заиста није суђено од Бога, него од њега самога. Да му, пак, није суђено то од Бога, види се из тога, што Бог није унапред одредио никакво мучилиште за људе, него само за ђавола. Зато на Страшном Суду праведни Судија неће имати куда да пошаље грешнике до у мрачно обиталиште ђавола. А да је праведно што их Судија тамо шаље, јасно је из тога што су они за живота на земљи сасвим отпали од Бога и ставили се у службу ђаволу.

Изрекавши осуду грешницима на левој страни, Цар им одмах објашњава зашто су проклети и зашто их шаље у огањ вечни. **„Јер огладних, и не дадосте Ми да једем; ожедних, и не напојисте Ме; гост бејах, и не примисте Ме; го бејах, и не оденусте Ме, болестан и у тамници бејах, и не обиђосте Ме.“** Не учинише, дакле, ништа од свега онога што праведници на десној страни учинише. Саслушавши ове речи од Цара, грешници питају као и праведници: „Господе, кад Те видесмо гладна или жедна?“ Одговара Господ: **„Кад не учинисте једноме од ове Моје најмање браће, ни Мени не учинисте.“**

Цело ово објашњење које Цар даје грешницима има исто онако два смисла, спољашњи и унутрашњи, каогод и у првом случају код праведника. Грешници су били мрачна ума, тврда срца и злонамерне душе у односу према гладној и жедној и голој и болесној и сужној браћи својој на земљи. Они нису могли прозрети својим одебљаним умом, да кроз беднике и страдалнике овога света њих сам Христос ословљава за милост. Њихово тврдо срце нису могле омекшати туђе сузе. Нити је пример Христа и Његових Светитеља могао окренути њихову злонамерну душу, да за добром тежи и добро чини. Па како су немилостиви били према Христу у браћи својој, тако су немилостиви били према Христу у самим себи. Сваку светлу мисао у себи они су намерно угушивали и замењивали је мислима блудним и богохулним; сваки племенити осећај у срцу своме, чим би се зачео, чупали су из корена и замењивали немилешћу, појудом и себичношћу; сваку тежњу душе да учини неко добро, следујући Закону Божјем, они су брзо и грубо сузбијали, и на место ње изазивали и подржавали тежњу да чине зло људима и грех и увреду Богу. И тако је најмањи брат Христов у њима, то јест праведник у њима, био распет и убијен и сахрањен, а однеговани мрачни Голијат, то јест неправедник у њима, или сам ђаво, остао као победилац на бојишту. Куда ће Бог с таквима? Може ли примити у Своје Царство оне, који су сасвим изгнали Божје Царство из себе? Може ли приzvати к Себи оне, који су искоренили у себи свако сродство с Богом, и који су се објавили и јавно пред светом и тајно у срцу своме као непријатељи Христови, а слуге ђаволске? Не; по своме слободном избору они су постали слуге ђавола, и Судија на Страшном Суду упућује их у оно друштво, у које су се они већ за живота отворено уписали - у огањ вечни приправљен за ђавола и слуге његове. И одмах затим завршује се тај највећи и најкраћи процес у целој историји створеног света. **„Ови (=грешници) ће отићи у муку вечну, а праведници у живот вечни.“**

Живот и мука овде се противстављају. Где је живот, ту нема муке, где је мука, ту нема живота. И заиста пуноћа живота искључује муку. Царство Небеско представља пуноћу живота, док обиталиште ђавола представља муку, и само муку, без живота, који је од Бога. Ми видимо и у овом земаљском животу, како је душа грешна човека, који има у себи мало живота, то јест мало Бога, испуњена много већим мучењем, него ли душа праведника, који има у себи више живота, то јест више Бога. Као што је речено још у старој мудрости: „безбожник се мучи свега века свога;.. страх му зуји у ушима; .. не верује да ће се вратити из таме, од свуда привиђа мац;.. туга и невоља страше га, и наваљују на њ као цар готов на бој. Јер је замахнуо на Бога руком својом“ (Јов 15, 20-22; 24-25). Тако је, дакле и ово време на земљи тешко мучење за грешника. И најмању муку у овом животу грешник теже подноси, него ли праведник. Јер само онај ко има живота у себи, може да поднесе муку, да презре страдање, да победи сву злобу света и да се радује. Живот и радост нераздвојни су. Зато Сам Христос говори праведницима, које свет срамоти и прогони и клевета: „**радујте се и веселите се**“ (Матеј 5, 12)!

Но сав овај земни живот наш далека је сен правога и пунога живота у Царству Божјем, као што је и сва мука на земљи само далека сен језовите муке грешника у паклу. (Упиташе неког великог старца: „Како, оче, тако стрпљиво подносиш толики труд?“ Одговори старац: „Сав мој животни труд није раван ни једноме дану муке (у ономе свету)“ - *Алфавитни Патерик*). Живот на земљи - ма колико да је узвишен - ипак је помешан с муком, јер овде нема пуноће живота, као што је и мука на земљи - ма колико она да је велика - ипак помешана са животом. Но, на Страшном Суду одделиће се живот од муке, и живот ће бити живот, а мука ће бити мука. И једно и друго биће вечно, свако за себе. Колика је та вечност, то наш људски ум не може схватити. Онај ко се буде наслађивао један минут гледањем лица Божјег, чиниће му се као настава од хиљаде година; и онај ко се буде један минут мучио с ђаволима у паклу, чиниће му се као мучење од хиљаде година. Јер неће више бити времена, које је нама познато, ни дана ни ноћи, него ће бити све „један дан, који је познат Господу“ (Захарија 14, 7; Откривење 22, 5). Нити ће бити другог сунца осим Бога. Нити ће бити изласка и заласка сунца, да би се вечност могла по томе рачунати, као што се сада време рачуна. Него ће блажени праведници рачунати вечност по радости својој, а мучени грешници по муци својој.

Ето, тако је описао Господ Исус Христос последњи и највећи догађај, који ће се десити у времену, на ивици времена и вечности. И ми верујемо, да ће се све ово дословце овако догодити, једно зато што се и сва друга многобројна предсказања Христова збила дословце, а друго зато што је Он највећи наш пријатељ и једини истински Човекољубац, преиспуњен љубављу према људима. А у савршеној љубави нема ни неистине ни заблуде. Савршена љубав садржи савршену истину. Да се све то неће догодити, Он нам не би ни рекао. Но, Он је то рекао, и то ће се све тако и догодити. А Он нам није то рекао да покаже Своје знање пред људима. Не, Он није тражио славе људске (Јован 5, 41). Он је то све рекао ради нашег спасења. Свак ко има разума и ко исповеда Христа Господа, може увидети да му је нужно ово знати, да би се могао спасти. Јер Господ није учинио ниједно дело, нити је изрекао иједну реч, нити је дозволио да Му се догоди иједан догађај у земном животу, који не би служио нашем спасењу.

Зато будимо разумни и трезвени, те држимо непрестано пред очима духовним слику Страшнога Суда. Та слика многе је грешнике већ повратила са пута пропасти на пут спасења. Време је наше кратко, и кад истекне - нема више покајања. Својим животом за ово кратко време ми морамо да одлучимо нешто судбоносно за нашу вечност: да ли ћемо стати с десне или с леве стране Цара славе. Бог нам је задао лак и кратак задатак, но награда и казна је огромна, и превазилази сваки опис језиком људским.

Зато не дангубимо ни с једним даном; јер сваки дан може да буде последњи и одлучујући; сваки дан може да донесе пропаст овог свету и свануће онога Дана жељеног. (Написано је: „*Иже восхошчет друг бити миру, враг Божиј бивајет*“ (Јаковљева 5, 4). Следствено: ко се не радује приближењу краја света, тај доказује да је он пријатељ овог последњег, а кроз то непријатељ Божји. Но, нека је далеко и помисао таква од верујућих, нека је далеко од оних, који вером знају да постоји други живот, и који га истински љубе. Јер жалити због пропасти света својствено је онима, који су корене срца свога усадили у љубав према свету; онима, који не желе будућег живота, и који чак не верују у његово постојање. Свети Григорије Двојеслов: *Беседа на Евангелије књига I, беседа I: О знацима краја света*).

Да се не постидимо на Дан Гнева Господњег, ни пред Господом, ни пред војскама Његових светих Ангела, ни пред многим милијардама праведника и Светитеља. Да не будемо одвојени за навек од Господа, и од Ангела Његових, и од праведника Његових, и од наших сродника и пријатеља, који буду били на десној страни. Него да са целом безбројном и лучезарном војском Ангела и праведника запевамо

песму радости и победы: „Свјат, свјат, свјат Господ Саваот! Алилуја!“ И да заједно са целом војском Небеском прослављамо Спаситеља нашег, Господа Сина, са Оцем и Духом Светим - Тројицу једнобитну и неразделну кроза сву вечност. Амин.

